

БЛАГОВРЕМЕНОСТ ТУЖБЕ ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ

У поступку заштите права на суђење у разумном року, странка не може сносити штетне последице у виду губитка права на правично задовољење и накнаду имовинске штете, због пропуста суда да решењем којим утврђује повреду права на суђење у разумном року, одреди и тачан рок за предузимање одређених процесних радњи, иако од тада теку и рокови за подношење тужбе за накнаду штете.

Из образложења:

„...Из списка и разлога побијане пресуде произилази да је тужилац поднео тужбу против тужене, ради накнаде имовинске и неимовинске штете, због повреде права на суђење у разумном року у предмету Општинског, сада Основног суда И. бр. 611/04, која је утврђена решењем Вишег суда у Врању Р4 И 1788/16 од 25.01.2017. године. Наведени предмет извршења покренут је по предлогу овде тужиоца, као извршног повериоца, дана 26.02.2004. године, ради наплате новчаног потраживања на основу правноснажне извршне пресуде.

Решењем Вишег суда у Врању Р4 И 1788/16 од 25.01.2017. године, утврђено је да је предлагачу, овде тужиоцу, повређено право на суђење у разумном року у овом извршном предмету и наложено је поступајућем судији да у најкраћем могућем року предузме све потребне радње које делотворно убрзавају поступак, те по процени судије да се у смислу члана 20. ЗИО изврши промена средства извршења, у року од 30 дана, а све у циљу спровођења извршења у поменутом предмету са обавезом да у истом року писмено обавести председника суда. Тужилац је у овој парници тужбу поднео дана 14.05.2018. године, са захтевом да му тужена Република Србија, због утврђене повреде права на суђење у разумном року, исплати новчано обештећење, како нематеријалну штету, тако и имовинску штету у новчаним износима утврђеним извршном исправом, заједно са трошковима извршења.

Побијаном пресудом је правноснажно одбијен овако постављен тужбени захтев, а оценом судова да тужилац нема право на исплату накнаде штете, јер нису испуњени услови из чл. 22. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, с обзиром да је тужбу поднео по истеку рока од једне године од дана када је стекао право на накнаду штете због утврђене повреде права на суђење у разумном року. Према ставу нижестепених судова, решењем којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року, поступајућем судији је одређено да у најкраће одређеном року предузме све потребне радње које делотворно убрзавају поступак, што по оцени нижестепених судова не може бити рок краћи од 15 дана, те је рачунајући и рок од 30 дана у циљу спровођења поменутог извршења променом средства извршења, утврдио да је рок за поступање у наведеном предмету извршења 45 дана. Решење је постало правноснажно 07.02.2017. године, те применом рока од 45 дана у коме је био дужан да поступи судија у извршном предмету, као и годину дана од истека тог рока, тужилац је тужбу за накнаду имовинске штете могао да поднесе до 24.03.2018. године, што у конкретном случају није учинио, јер је тужбу поднео по истеку тог рока и то дана 14.05.2018. године.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом основано указује да се изложени став из побијане пресуде заснива на погрешној примени материјалног права.

Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/15), прописује да у решењу којим се приговор усваја и утврђује повреда права на суђење у разумном року председник суда указује судији или јавном тужиоцу на

разлоге због којих је повређено право странке и налаже судији процесне радње које делотворно убрзавају поступак и одређује рок у коме је судија дужан да предузме наложене процесне радње, а који не може бити краћи од 15 дана, нити дужи од четири месеца, и примерен рок у коме га судија извештава о предузетим радњама (члан 11. ст. 1. и 2) да странка чији је приговор усвојен, а која није поднела жалбу и странка чија је жалба одбијена уз потврђивање првостепеног решења о усвајању приговора стиче право на правично задовољење када истекне рок у коме је судија или јавни тужилац био дужан да предузме наложене процесне радње, а странка чија је жалба усвојена када прими решење о усвајању жалбе (члан 22. став 2); да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за новчано обештећење у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење (члан 26. став 1); да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење (члан 31. став 1).

Полазећи од садржине наведених законских одредби, пре свега оних које се односе на одређивање рока у коме је судија дужан да предузме наложене процесне радње, Врховни касациони суд налази да у конкретном случају, решењем којим је утврђена повреда права тужиоца на суђење у разумном року у наведеном извршном предмету, рок за предузимање одређених процесних радњи није одређен у смислу члана 11. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року. Одређењем „у најкраћем могућем року“, рок у коме судија треба да поступи, а тиме и рок у коме странка стиче право на новчано обештећење или накнаду штете, није одређен нити одредив и подложен је различитом тумачењу, чему је прибегао и суд у побијаној пресуди, налазећи да је то рок од 45 дана, док је странка, односно овде тужилац, оценио да је то рок од четири месеца.

У изложеној чињеничној и правној ситуацији, Врховни касациони суд налази да тужилац не може сносити штетне последице, у виду губитка права на правично задовољење и накнаду имовинске штете, због пропуста суда да решењем којим је утврдио повреду права, не одреди и тачан рок за предузимање одређених процесних радњи, иако од тада теку и рокови за подношење захтева, као и у овој парници.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд налази да се тужба у овој парници, поднета у оквиру законом предвиђеног рока, има сматрати благовременом, због чега је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучено као у изреци, а суд ће у поновљеном поступку утврђивати чињенице од којих зависи основаност тужбеног захтева

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев 3874/2021 од 10.8.2021. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 7.12.2021. године)